

Η πρώτη μάχη πρέπει να έγινε έξω από τα τείχη της Θήβας, κοντά στον ναό του Ισμηνίου Απόλλωνα, πλάι στο ποτάμι Ισμηνό. Την αναφέρει ο Πausανίας (9, 9, 2 – 3), την υπονοεί και ο Ευριπίδης στις «Φοίνισσες», όταν βάζει τον Κρέοντα να προσπαθεί να εμποδίσει τον Ετεοκλή να βγάλει τον στρατό των Θηβαίων έξω από τα τείχη (στίχοι 712 – 733). Κατά τον Pausanias, στη μάχη αυτή νικήθηκαν οι Θηβαίοι, τράπηκαν σε φυγή και κλείστηκαν στο κάστρο. Οι Πελοποννήσιοι, προσθέτει, όρμησαν στα τείχη αλλά δεν ήξεραν να τειχομαχούν. Έκαναν εφόδους με ορμή κι όχι με τέχνη, οπότε οι Θηβαίοι τους πετσόκοψαν.

Στις «Φοίνισσες», ένας αγγελιαφόρος αναφέρει στην Ιοκάστη ότι ο Ετεοκλής τοποθέτησε επτά Θηβαίους λοχαγούς, ένα σε κάθε πύλη, και της διηγείται, τι ακολούθησε:

«Στην αρχή με δοξάρια πολεμούσαμε και με λουροτινάχτα (εξακοντιζόμενα με ιμάντες) κοντάρια και με σφεντόνες από μακριά και με πετροβολήματα. Κι εκεί που νικούσαμε, ξαφνικά χουγιάξανε ο γιος σου (ο Πολυνείκης) κι ο Τυδέας* “Παιδιά των Δαναών, τι περιμένετε, πριν κομματιαστείτε από τις σαϊτιές, και δε ρίχνεστε όλοι μαζί στις καστρόπορτες, γυμνήτες (οι ελαφρά οπλισμένοι), καβαλάρηδες, αρματομάχοι;”. Ακούσανε την κραυγή κι αργός κανένας τους δεν έμεινε. Τότε πλήθος πέφτανε με ματωμένο το κεφάλι, μα κι από μας πολλούς θα ‘βλεπες μπροστά στα κάστρα κατακέφαλα να κατρακυλούν ξεψυχισμένοι* και με ποτάμια το αίμα τους βρέχανε το ξερό χώμα. Κι ο γιος της Αταλάντης, από την Αρκαδία, όχι από το Άργος, σαν ανεμοστρόβιλος πέφτει στις καστρόπορτες και “φωτιά και δικέλλες (διχαλωτές αξίνες)” φωνάζει, για να ξεθεμελιώσει τη χώρα. Μα καθώς ορμούσε μανιασμένος, τον σταμάτησε ο γιος του θαλασσινού θεού (του Ποσειδώνα) ο Περικλύμενος: Του ‘ριξε κατακέφαλα ένα βράχο που ένα αμάξι μπορούσε να γεμίσει, μια κορνίζα από τους προμαχώνες. Θρύψαλα του ‘κανε το ξανθό κεφάλι, του άνοιξε τους αρμούς του κρανίου και του αιματόβαψε το μάγουλο, όπου μόλις χνούδι άνθιζε νεανικό. Στη μάνα του, στην κορασιά του Μαίναλου (βουνού όπου η Αταλάντη κυνηγούσε), δε θα γυρίσει.

»Σαν είδε ο γιος σου (ο Ετεοκλής) πως βαστούσανε αυτές οι καστρόπορτες, τραβούσε για τις άλλες κι εγώ τον ακολουθούσα. Τότε βλέπω τον Τυδέα και πλήθος ασπιδοφόρους του να ρίχνουν τα αιτωλικά κοντάρια τους κατάκορφα στο κάστρο, τόσο που οι δικοί μας αφήσανε τις κορφές των προμαχώνων. Μα ο γιος σου, σαν κανένας κυνηγός, τους ξαναμάζεψε και τους ξανάβαλε απάνω στο κάστρο να σταθούν. Και σα δυναμώσαμε ετούτη τη μεριά, ύστερα βιαστικοί παίρναμε δρόμο για τις άλλες τις καστρόπορτες.

»Του Καπανέα τη λύσσα πώς να την ιστορήσω; Με μια ψηλή ανεμόσκαλα προχωρούσε και με αλαζονεία φώναξε πως μήτε η άγια φωτιά του Δία δε θα τον μπόδιζε να κουρσέψει την πόλη από την κορφή ως τα θεμέλια. Αυτά έλεγε* κι ας του ρίχνανε χαλάζι τα κοτρόνια, αυτός με το κορμί του κουβαριασμένο κάτω από την ασπίδα σκαρφάλωνε προς τα πάνω περνώντας ένα – ένα της ανεμόσκαλας τα πλανισμένα σκαλοπάτια. Και καθώς πια δρασκέλιζε τα στεφάνια του κάστρου, με κεραυνό τον χτυπάει ο Δίας. Βρόντησε η γης, που όλοι ανατρομάξανε. Κι από τη σκάλα, κομματιασμένα τιναχτήκανε τα μέλη του: Στον ουρανό η κόμη του, το αίμα του στη γης, τα χέρια και τα πόδια του σαν τον τροχό του Ιξίωνα στριφογυρίζανε και καταγής σύφλογο πέφτει το κουφάρι του.

»Βλέπει ο Άδραστος πως ο Δίας του πολεμάει το στρατό και γι' αυτό πέρ' από το χαντάκι τον βγάζει και τον παρατάσσει. Μα κι οι δικοί μας πάλι είδανε τη σταλμένη από το Δία καλοσημαδιά κι ευθύς καβαλάρηδες κι οπλίτες βγάζανε τ' άρματα από τα κάστρα, πέφτουμε καταμεσής στο στρατό των Αργείων κι εκεί σμίγουν τα κοντάρια τους με τον οχτρό. Τότε μαζεμένα προβαίνανε όλα τα δεινά. Σκοτώνονταν και πέφτανε από τους αμαξόγυρους οι άντρες, τροχοί απάνω σε τροχούς κι άξονες απάνω σ' άξονες πηδούσανε και νεκροί σωριάζονταν απάνω σε νεκρούς.

»Για σήμερα μπόδισαμε το ξεθεμέλιωμα του κάστρου...».

Οι τόσοι νεκροί από την πλευρά των Θηβαίων δημιούργησαν την έκφραση «Καδμεία νίκη» που σήμαινε νίκη με πάρα πολλές απώλειες. Πολύ αργότερα, από τα χρόνια του Πύρρου της Ηπείρου, η έκφραση αντικαταστάθηκε με την «πύρρειο νίκη» που σήμαινε το ίδιο. Για τον Καπανέα, μια λιγότερο ηρωική εκδοχή ανέφερε ότι αρχικά δεν υπολόγισε σωστά και μόνος του γκρεμίστηκε από την ανεμόσκαλα. Ο θεός Ασκληπιός έσπευσε να κλείσει τις πληγές του αλλά δεν πρόλαβε, επειδή επενέβη ο Δίας και τον κεραύνωσε.

(τελευταία επεξεργασία, 30 Νοεμβρίου 2021)